

KFA-Filmbeschouwing

Voor meer informatie

www.kfa-filmbeschouwing.nl
info@kfa-filmbeschouwing.nl

Zin in film

KFA Filmbeschouwing promoot speelfilms die én artistieke kwaliteit én levensbeschouwelijke diepgang hebben.

Breaking the waves

Lijden aan goedheid

Regisseur Lars von Trier verraste in 1996 met *Breaking the Waves*. In zijn eerdere films voerde het kwaad de boventoon en gebruikte hij stilistische kunstgrepen. *Breaking the Waves* is daarentegen gemodelleerd naar het melodrama, en stelt het gevoel centraal. *Breaking the Waves* speelt in de jaren zeventig, in een gehucht aan de Schotse kust. Een streng Calvinistische geloofsgemeenschap beheerst het dorpsleven. De gelovige Bess, een naïeve vrouw, trouwt met Jan die op een olieplatform werkt. De dorpsgemeenschap bejegent Jan met wantrouwen. Bess ontdekt de geneugten van de lichamelijke liefde en dankt God voor Jan en de liefde. Als Jan terug moet naar de boortoren is ze wanhopig, en bidt tot God dat Jan terug komt.

Gesprekken met God

Jan krijgt een ernstig ongeluk en komt verlamd terug. Hij wordt thuis verpleegd en adviseert Bess een minnaar te nemen. Als ze weigert zegt hij dat alleen de liefde hem in leven kan houden, zij moet het voor hém doen. In één van haar gebeden/'gesprekken' met God laat Bess Hem zeggen dat ze haar liefde moet bewijzen. Ze geeft met tegenzin een vreemde een handjob, en hoort van haar schoonzus-weduwe Dodo dat het beter gaat met Jan. Dit vat ze op als een teken. Dodo waarschuwt dat ze niet teveel moet verwachten. Als Bess vertelt wat Jan heeft gevraagd, is Dodo bang dat Bess in een fantasiewereld afglijdt.

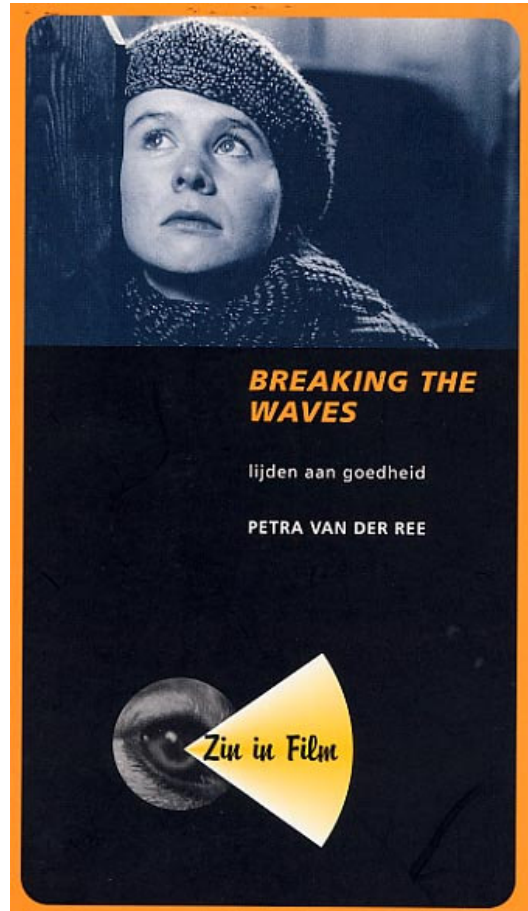
Verstoten door de kerk

Jan moet geopereerd worden en verwijt Bess dat ze nog steeds geen minnaar heeft. Ze gaat opgedirkt naar een café en doet het vol afkeer met een man. Na de operatie zegt Dodo om haar gerust te stellen het goed ging. Bess ziet hierin een bevestiging, en laat zich naar een schip brengen. Daar wordt ze mishandeld en met gescheurde kleren strompelt ze later een kerkdienst binnen. Daarop wordt ze uit de kerkgemeenschap gestoten.

Jan en de arts besluiten dat Bess opgenomen moet worden. Ze ontsnapt en gaat opnieuw naar het schip. Ze overleeft het niet, maar Jan herstelt wonderwel. De kerkenraad stelt dat ze naar de hel zal gaan. Daarop laten Jan en zijn vrienden haar lichaam vanaf het olieplatform te water. 's Ochtends worden ze gewekt door kloggelui, in de hemel beieren twee enorme klokken.

Als een heilige

Breaking the Waves heeft de kenmerken van een melodrama, maar met zijn cameravoering (grove korrel, met de hand gedraaid, schokkerig), abrupte overgangen en muziekkeuze geeft Von Trier er een eigen draai aan. Bess vertoont ook gelijkenissen met een heilige: zoals Jezus aan het kruis stierf

uit liefde voor de mens, zo sterft zij om haar Jan te redden. En zoals Jeanne d'Arc stierf om Gods wil te doen - de Engelsen uit Frankrijk verdrijven - zo gelooft Bess dat ze een speciale band met God heeft. De thematiek doet denken aan het toneelstuk *Ordet* (Het Woord) van de Deense dichter-predikant Kaj Munk. Munk twijfelde of zijn geloof groot genoeg was, en waarom de wonderen de wereld uit waren - gelooft de mens nog oprecht? In *Ordet* gebeurt ook een wonder: de dode zoon van een boer komt tot leven als een klein kind zijn andere zoon, die zich inbeeldt Jezus te zijn, vraagt hem tot leven te wekken.

Een wonder

Von Trier zet het strenge protestantse geloof tegenover het mystieke/persoonlijke geloof van Bess, en legt een relatie tussen de kracht van het geloof en het wonder. Bess' zonden worden vergeven omdat ze die uit liefde doet. Meer nog dan het geloof is het de kracht van liefde die geneest. Bess accepteert haar lot uit liefde voor Jan. Ze verwacht wel wat terug: Jans genezing. En dat gebeurt. Een alternatieve oorzaak wordt niet gegeven: door in de hemel de klokken te laten luiden, benadrukt Von Trier dat we hier met een werkelijk wonder van doen hebben. Uiteindelijk is dat geen Gods wonder, maar één van Von Trier.

Petra van der Ree
Uitgeverij Kok Kampen i.s.m. KFA Nederland
1997
ISBN: 9024293022